

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Sacramentis In Genere

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XXVI. Non requiri fidem, aut probitatem ministri, vt Sacramenta efficacia esse possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53925](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53925)

enim hæresiarcha, qui non iacet sua dogmata, vt verissimam Dei reuelationem.

TER TIO patet ex illis verbis Prophetæ *duo aut tres dicat, & ceteri diiudicent.* Non enim conueniret vt duo aut tres concionarentur, sed benè conueniebat, vt in collatione spiritali duo aut tres dicerent. Adde quòd Iustinus in 2 Apologia propè extrema, explicans morem primæ Ecclesiæ, distinguit concionem, quam soli Præposito tribuit, à collatione spiritali, quam ibidem post concionem, & Sacramenta inter se habere soliti erant.

AD illud argumentum postremum; Qui baptizatus est, habet spiritum Christi: vbi autè spiritus Christi est, ibi omnium potestas, & libertas. RESPONDEO PRIMO; Maior propositio nõ est vera vniuersaliter. Multi enim baptizantur, qui non recipiunt spiritum Christi, quia sine fidè aut pœnitentiã baptizantur: multi recipiunt, qui postea amittunt, & tamen non amittunt Baptismum. SECUNDO; Minor etiam propositio falsa est. Nam plurimi habent spiritum Christi, qui tamen non habent omnium rerum potestatem, cum nec possint loqui variis linguis, neque futura prædicere, neque curare morbos, neque excitare mortuos.

CAPVT XXVI.

Non requiri fidem, aut probitatem ministri, vt Sacramenta efficacia esse possint.

SEQVITVR TERTIA quæstio de qualitatibus ministri Sacramentorum, vtum requiratur necessariò fides, aut caritas, ita vt hæretici, infideles, schismatici, improbi Catholici non possint Sacramenta conferre. Non quærimus autem, an peccent Sacramenta conferendo: ista enim est quæstio propriè Scholastica; sed tantum an sit irritum, quidquid faciunt infideles, aut improbi homines, etiam si alioqui legitimè ordinati sint Presbyteri, aut Episcopi, & nihil omittant eorum, quæ ad substantiam Sacramentorum pertinent.

Porrò, cõtrouersia de hac re nulla, aut penè nulla hoc tempore esse videtur. Nam etsi Lutherus aliquoties dicat, spiri

rum Christi, qui recipitur in Baptismo esse fundamentum potestatis conferendorum Sacramentorum, ex quo sequitur, solos bonos, qui spiritum Christi habent, efficaciter Sacramenta conferre: tamen ipse idem postea docuit, ad eum non requiri fidem, aut probitatem ministri, ut etiam Diabolus efficaciter Sacramenta ministrare possit, ut supra diximus. Confessio quoque Augustana, artic. 8. fatetur Sacramenta esse efficacia, licet ab hypocritis, & malis hominibus ministrentur. Quod idem habet Calvinus lib. 4. Instit. cap. 15. §. 16. Vnde in Antidoto Concilij Tridentini ad can. 12. sess. 7. ubi dicitur anathema qui negant Sacramenta esse efficacia, si à malis ministrentur nihil aliud scribit, nisi hanc vocem, *Amen*. Denique Kemnitius in 2. part. Examinis, pag. 155. affirmat canonem Concilij 12. sibi non displicere.

Tribui solet Hussitis, & Anabaptistis ea sententia, quòd Sacramenta non sint efficacia, nisi à probis, & fidelibus ministrentur. Sed mirum est, si Hussitæ ita sentiant, cum ordinationes sacerdotum suorum à Romano Pontifice petere consueverint, cum tamen Romanum Pontificem, & omnes Episcopos Catholicos pro hæreticis haberent, & habeant. Et certè si Hussitæ ratas habent ordinationes eorum, quos hæreticos putant, multò facilius ratum haberent Baptismum ab eis collatum. Id patet ex libro Lutheri ad senatum Pragensem, ubi dehortatur Bohemos Hussitas, ne petant ordinationes à Romanis, cum & ipsi Romanis, & Romani ipsis sint hæretici. Quod etiam Ioannes Huss in articulis, qui damnantur in Concilio Constantiensi, sess. 14. dicit, Prælatum malum, aut præfatum esse æquiocè pastorem; & nullum esse Episcopum, dum in peccato mortali: aut intelligitur solùm, quoad iurisdictionem; aut certè non sequuntur in hac parte Hussitæ Magistrum suum.

Anabaptistis tribuit hunc errorem Kemnitius loco citato, sed quia doctrina eorum est in multis occulta, & non publicè divulgata, non scimus quibus fundamentis nitantur. Quod satis erit hoc loco PRIMVM indicare qui fuerint olim eorum res de hac re. DEINDE à quibus Patribus, & quibus rationibus confutati. POSTREMO quomodo eorum obiectiones dissoluantur.

Quoad PRIMVM; Ante annos M. CCC. in Asia, & Africa

cœpit error exoriri, non esserata Sacramenta, quæ ab hæreticis, & schismaticis dabantur post separationem eorum ab unitate Catholica. De Asiaticis id refert Eusebius libro 7. histor. cap. 6. ex epistola Dionysij Alexandrini. De Africanis constat tum ex eodem Eusebio lib 7. cap. 2. tum ex Augustino lib. 2. de Baptismo, cap 7. vbi etiam indicat primum auctorem huius erroris fuisse Agrippinum Episcopum Carthaginensem sancti Cypriani prædecessorem: Quod clarius testatur Vincentius Lyrinensis in commonitorio, vbi dicit Agrippinum primum omnium mortalium rebaptizandum censuisse.

Sequitus est prædecessorem suum S. Cyprianus cum multis Africæ Episcopis, sic tamen, vt non propterea se ab Ecclesiæ unitate separaret, vt patet ex epistolis ad Quintum, ad Pompeium, & ad Iubaianum. quocirca nunquam hæreticus habitus est. Nec desunt, qui asserunt, eum postea reuocasse sententiam, vt S. Augustinus testatur in epist. 48. ad Vincentium: quemadmodum etiam Episcopos ceteros, qui cum Cypriano cum errorem definierant, reuocasse sententiam suam, per motos auctoritate Stephani Romani Pontificis scribit S. Hieronymus in Dialogo contra Luciferianos.

Sequuti sunt paulò post hæretici Donatistæ, qui pertinaciter eundem errorem tenuerunt, & auxerunt. Nam INPRIMIS, Agrippinus, & Cyprianus non habebant pro hæreticis, qui contrarium sentiebant: vnde nec rebaptizabant baptizatos à Catholicis etiam sibi in ea opinione contrariis. Donatistæ autem rebaptizabant etiam Catholicos, quos hæreticos putabant. Sic enim ait AVGVSTINVS in libro de vnico Baptismo, cap. 13. conferens Donatistas cū Agrippino, & Cypriano: *Rebaptizare hæreticos, quod illi fecisse dicuntur, tunc fuit humani erroris; rebaptizare autem Catholicos, quod adhuc isti faciunt, semper est diabolicæ præsumptionis.*

SECUNDO, Donatistæ errorem defendebant post Ecclesiæ definitionem in Concilio generali, quod est hæreticorum proprium. Agrippinus, & Cyprianus non viderunt vllam absolutam Ecclesiæ definitionem, vt Augustinus testatur, lib. 2. de Baptismo, cap. 7. & 9.

TERTIO, Cyprianus tantum improbat Sacramenta tradita ab hæreticis, & schismaticis, id est, ab iis, qui essent extra Ecclesiam; at non improbat Sacramenta tradita à malis

ministris intra ipsam Ecclesiam: vt Augustinus demonstrat lib. 4. de Baptismo, cap. 2. & lib. 3. contra epistolam Parmeniani, cap. 2. At Donatistarum alij, omnes peccatores manifestos excludebant à Sacramentorum administratione, vt Augustinus testatur, lib. 2. contra epistolam Parmeniani, cap. 10. alij, omnes omninò homines malos, etiam occultos, vt idem Augustinus refert lib. 2. contra Cresconium, cap. 28.

Post Donatistas eundem errorem saltem ex parte docuerunt Luciferiani. Nam teste S. Hieronymo in Dialogo contra Luciferianos, admittebant illi Baptisma collatum ab hæreticis, sed non Ordinationem: quanquam Hylarius quidam Diaconus, vt ibidem ait Hieronymus, ne Baptisma quidem admitteret.

Fuerunt deinde alij tempore S. Bernardi, qui dicebantur Apostolici, qui negabant homines malos posse efficaciter Sacramenta ministrare, vt ipse testatur serm. 66 in Cantic. Quos idem postea etiam docuerunt Albigenses, vt refert S. Antoninus in summa Theologica, part. 4. tit. 11. cap. 7. §. 5.

Inter vtrosque autem exstiterunt Waldenses, qui boni laicis concedebant ministeria Sacramentorum, atque illa eodem malis sacerdotibus detrahebant, teste S. Antonino, part. 4. tit. 11. cap. 7. §. 2. Atque huc respexit, S. Thomas. lib. 4. contra Gentes, cap. 77. cum ait esse quendam errorem, quòd omnes boni, & nulli mali possint esse idonei Sacramentorum ministri: quod idem omninò est cum eo, quod Lutherus initio dicebat, eos omnes, & solos esse sacerdotes, qui habent Spiritum Christi.

Denique post hos omnes exstitit Ioannes Wiclef, qui hanc hæresim non parùm locupletauit. Nam non solùm peccatores, siue occultos, siue manifestos, seu etiam bonos in presenti, sed malos aliquando futuros, id est, præscitos, negant Sacramenta posse conficere. Vide de hoc errore Concilium Constantiense, sess. 8. & Thomam Waldensem, tomo 1. cap. 14.

Quantum ad SECUNDVM; Refutârunt hanc hæresim multi sancti ac veteres summi Pontifices: Ac primum in ipso eius exortu S. Stephanus Papa, & Martyr, vt refert Eusebius, lib. 7. hist. cap. 2. & sequentibus. Deinde Syricius in epist. 1. ad Himerium, Innocentius I, in epist. 22. ad Macedoniae Episcopos,

Leo

Leo in epist. 77. ad Nicetam, Anastasius II. in epist. ad Anastasium Imperatorem, & alij.

S E C U N D O damnârunt eandem hæresim Concilia. **P R I M O** Concilium **N I C A E N V M** generale. Id enim frequentissimè testatur S. Augustinus lib. 2. de Baptismo, cap. 3. 4. 5. 7. 9. & alibi, sed quia nusquam Augustinus vocat illud Cōcilium Nicænum, multi dubitant de quo Concilio loquatur. At nulla est caussa dubitandi; nam vocat Concilium plenariū orbis terræ. Nullum autem nouit Augustinus orbis terræ Concilium, nisi Nicænum. Nam quatuor tantū facta sunt Augustini tempore Concilia generalia, Nicænum, Sardicense, Constantinopolitanum I. & Ephesinum I. Sed ex his Ephesinum I. indictum fuit paulò ante mortem Augustini, & post mortem eius celebratum, ex epistola Africanorum ad Imperatorem Theodosium iuniorem. Concilium Constantinopolitanum de hac quæstione non tractauit.

Adde, quod Augustinus lib. 2. de Baptismo, cap. 9. testatur Concilium plenarium, in qua hæc veritas definita est, antè celebratum fuisse, quàm ipse nasceretur. Constat autem solum Nicænum celebratum esse ante Augustini natiuitatem. Nam Concilium Nicænum actum est anno **C C C. X X V I I** Augustinus natus est anno **C C C. L V I I**. Concilium Constantinopolitanum actum est anno **C C C. L X X X I I I** Vide Chronicum Eusebij cum additione Prosperi. Concilium Sardicense nec de ista quæstione tractauit, nec notum fuit Augustino, vt ostendimus in disputatione de iure appellationis, & sexto Concilio Carthaginensi.

Præterea in Concilio Nicæno can. 19. iubentur Paulianistæ rebaptizari, ex quo apertè deducitur ceterorum hæreticorum Baptisma approbatum à Concilio fuisse.

Denique (quod vnum sufficere deberet) **S. H I E R O N Y M V S** in Dialogo contra Luciferianos extremo, sic ait: *Synodus quoque Nicæna omnes hæreticos suscipit, exceptis Pauli Samosateni discipulis.* Hæc ille. Vbi apertissimè dicit, à Synodo Nicæna approbatum Baptisma hæreticorum omnium (de hac enim re loquebatur) exceptis quibusdam, qui nimirum non utebantur forma legitima.

Non diu pòst damnauit eundem errorem Concilium Carthaginense I. can. 1. præsidente Grato Episcopo, temporibus

Constantini Imperatoris, cuius Concilij meminit etiam sanctus Augustinus, libro 2. cap. 2. de Baptismo contra Donatistas. Item Arelatenſe I. can. 8. eodem tempore: ac diu poſtea Concilium Conſtantiense, ſeſſ. 8. & Tridentinum, ſeſſione 7. can. 12.

TERTIO, refutârunt Doctores permulti, ac præcipuè Augustinus in omnibus libris contra Donatistas. Optatus in libris contra Parmenianum, Hieronymus in Dialogo contra Luciferianos, Nazianzenos in oratione de Baptismo. S. Thomas lib. 4. contra Gentes, cap. 77. & Thomas Waldenſis tomo 2. ab initio per multa capita, vbi etiam multorum multa profert testimonia.

Porro argumenta præcipua quibus vtuntur tria ſunt. PRIMO adferunt traditionem, & conſuetudinem antiquiſſimam ab Apoſtolorum tempore. Hoc enim argumento præcipuè vſum S. Stephanum Papam teſtatur S. Cyprianus in epistoſa ad Pompeium. Eodem argumento vtitur paſſim S. AUGUSTINVS lib. 2. de Baptismo, cap. 9. *Conſuetudinis*, inquit, *robore tenebatur orbi terrarum, & hæc ſola opponebatur inducere volentibus nouitatem.* Vincentius autem Lyrinenſis in commonitorio, dicit tantum valuiſſe apud Eccleſiam Catholicam hoc argumentum ductum à traditione, & conſuetudine Eccleſiæ, vt hoc vno ſuperata fuerit cauſa S. Cypriani, qui ſumma eloquentia, & frequentiffimo ſanctorum Epiſcoporum Concilio, & multis diuinæ Scripturæ testimoniis contra veritatem pugnabat.

Ex quo intelligimus Lutherum cum ſuis, contrarium ſpiritus habere ei, quem habuit vetus, & vera Chriſti Eccleſia. Lutherus enim propter vnum Scripturæ testimonium perperam intellectum, contemnit æternam conſuetudinem, vt ipſemet loquitur in libro de abroganda Miſſa; & in libro de inſtituendis miniſtris ad Pragenſes. At vetus Eccleſia ex conſuetudine ducentorum, vel trecentorum annorum explicabat omnia testimonia, quæ Cyprianus cum ſuis adferebant, & merito: Nam cum certum ſit, conſuetudinem vniuerſæ Eccleſiæ perpetuam non poſſe cum verbo Dei pugnare, & clarior ſit conſuetudo, quàm ipſum verbum; rectè iudicabant illi ex conſuetudine verbum Dei eſſe interpretandum, non ob verbum Dei obſcurum & ambiguum, conſuetudinem abolendam,

vt Lutherani hoc tempore faciendum esse contendunt.

SECUNDO adferbant rationem in verbo Dei fundatam, quæ potest hoc syllogismo concludi. Minister Sacramentorum operatur virtute, & auctoritate diuina, Deus autem non aufert à ministro datam ei potestatem ob eius peccatum, aut infidelitatem, ergo, &c.

PROBATVR Maior; nam Scripturæ passim hoc docent. Ioan. 1. *Hic est qui baptizat in Spiritu sancto.* Præcipuus ergo auctor in Baptismo Christus est, non minister, vt fusè hinc deducit Augustinus, tract. 5. in Ioannem. 1. Corinth. 3. *Neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus.* PRAETEREA si ministri sua virtute baptizarent, essent diuersa Baptismata, alia aliis meliora pro diuersitate meritorum, & excellentiæ baptizantium. At vnum est Baptisma, ad Ephes. 4. ITEM Apostoli nunquam appellarunt Baptismum, suum, quem aliis conferebant, cum tamen aliquando appellarent Euangelium suum, quod prædicabant, Roman. 16. & 2. Timoth. 2. *Iuxta Euangelium meum.* Ergo in Baptismo nihil suum agnoscebant, nisi nudum ministerium. DENIQUE æquum fuit, vt Sacramenta non penderent ab humana virtute, neque homines in hominibus confidere assuescerent, cum scriptum sit: *Maledictus homo, qui confidit in homine.*

PROBATVR iam minor propositio. Nam auctoritas conferendi Sacramenta, non est gratia gratum faciens, sed gratis data: non ergo ita pugnat cum improbitate vitæ, vt simul cum ea esse non possit. Constat enim eiusmodi gratias in peccatoribus esse posse, vt patet de Caipha, qui prophetauit, cum tamen esset pessimus. Ioan. 11. item de illis, qui Matth. 7. dicunt: *Nonne in nomine tuo demonia eiecimus? &c.*

SECUNDO; Auctoritas conferendi Sacramenta, non datur in utilitatem habentis, sed aliorum: igitur non erat conueniens, vt auferretur propter peccatum habentis; sic enim vnus puniretur ob culpam alterius.

TERTIO; Deus non aufert ob peccata potestatem iurisdictionis. vt patet 1. Pet. 2. vbi iubet Apostolus, vt Christiani obediant dominis suis, non tantum bonis, & modestis, sed etiã discolis: & ibidem iubet obedire Regibus, aliisque Magistratibus Gentilium, qui infideles erant. igitur multò minus aufert

potestatem ordinis. Nam si potestas auferretur ad puniendum eum, qui illa habet, magis deberet auferri potestas iurisdictionis, quam ordinis, quia illa magis amatur, & proinde magis punitur, cui illa tollitur, & præterea magis dependet potestas iurisdictionis a probitate vitæ eius, in quo est, quam potestas ordinis. Nam magis dominantur passionibus in imperando, quam in Sacramentis ministrandis, ut patet experientia.

QVARTO, Non aufert Deus hominibus ob peccata naturales potentias ad opera naturalia, ut notum est: igitur nec auferre debet supernaturalem potestatem ad opera supernaturalia, in quibus non consistit meritum operantis. Nam non minus Deus prouidit bono totius Ecclesiæ, quam bono mundi huius.

QUINTO; Iudas peccator erat, & reprobus, & tamen baptizabat, ut colligit Augustinus tractat. 6. in Ioannem, ex illo Ioan. 4. *Ipse non baptizabat, sed discipuli eius.* Et quod efficaciter Iudas baptizauerit, docet idem Augustinus ex eo, quod non legimus rebaptizatos, quos ille baptizauerat.

TERTIUM argumentum sumitur a similibus rebus. Nam INPRIMIS apud Iudæos circumcisi à Samaritanis, qui heretici erant Hebræis, non circumcidebantur iterum, sed admitterebantur, ut rectè circumcisi, ut Augustinus docet, lib. 1. contra Cresconium, cap. 31. DEINDE, verbum Dei efficaciter predicatur ab improbis, ut colligit Augustinus, lib. 4. de Baptismo, cap. 11. ex Matth. 23. *Quæ dicunt, facite, quæ faciunt, nolite facere & Philip. 1. Quidam ex contentione Christum annunciant non sincere, existimantes pressuram se suscitare vinculi mei. Quid enim? dum omni modo, siue per occasionem, siue per veritatem Christus annuncietur, et in hoc gaudeo, sed et gaudebo.* PRAETEREA nihil refert ad efficaciam sementis, & plantationis, ut idem Augustinus ratiocinatur, lib. 3. in Cresconium, cap. 8. an lotis manibus, an sordidis id fiat, modo bonum sit semen, & terra fertilis, nec desit calor solis, & pluuia de cælo. Item ut Nazianzenus docet in oratione de Baptismo, non minus rectè inprimit imaginem Regis sigillum ferreum, quam sigillum aureum. Item ut idem Augustinus docet, lib. 3. de Baptismo, cap. 10. lumen solis, vel etiam lampadum non inquinatur, etiamsi per lutum transeat, & loca cænosa. DENIQUE, ut idem habet Augustinus tract. 5. in Ioannem,

nem,

nem, parùm refert, vtrum aqua ad areolas irrigandas per canalem lapideum, an per argenteum transeat.

QVO AD TERTIVM; Argumenta hæreticorum refelluntur ab Augustino diligentissimè in libris septem contra Donatistas. Præcipua erant hæc. PRIMVM: Nemo dat, quod non habet. Hæretici, & impij non habent remissionem peccatorum; igitur nõ dant: quare non efficaciter Sacramenta ministrant.

RESPONDEO ad Minorem, hæreticos non habere remissionem peccatorum formaliter, tamen habere ministerialiter, quomodo famulus, qui sæpe non habet vnum obulum, tamen defert multos aureos à Domino suo ad alium aliquem. Et in rebus naturalibus, & artificialibus, effectus non debet esse similis instrumento, sed causæ principali. Non habet calor formam substantialem ignis, ne habet dolabra formam cathedræ: & tamen eas efficiunt instrumentaliter.

Adde PRÆTEREA distinguendum esse ipsum Sacramentum ab effectu ipsius; & inter effectus distinguendum esse characterem à gratia: hæc enim omnia separari possunt ab inuicem. Poterit igitur fieri, vt hæreticus baptizet, & characterem, ac gratiam conferat, vt si baptizet infantem. Item vt gratiam nõ conferat, quia is qui baptizatur ponit obicem infidelitatis credens hæretico: sed non idè inanis est Baptismus; nam efficit characterè. Item vt nec characterè nec gratiam conferat, vt si det extremam vnctionè ægroto hæretico: tamen adhuc etiam tunc verum Sacramentũ, & Sacramentum efficax ministrat, licet in suscipiènte nihil operetur ob eius indispositionem. Vbi NOTANDVM cum Augustino lib. 6. de Baptismo, cap. 1. hanc fuisse præcipuam causam erroris Cypriani, & aliorum, qui non distinguebant inter Sacramenta, & eorum vsum, & effectum.

SECUNDVM argumentum contra solutionem præcedentis: Qui non habet Spiritum sanctum, non potest remittere peccata: dictum est enim Ioan. 20. *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* At hæretici, & impij non habent Spiritum sanctum; ergo, &c.

RESPONDEO, negãdo minorem. Siquidem per Spiritum sanctum eo loco intelligimus potestatem remittendi peccata, vt intelligunt Chrysostomus & Cyrillus in eum locum. Potest autem & potestas esse sine gratia gratum faciente. Quod

autem nomine Spiritus sancti intelligi possint quælibet eius dona, licet non faciant hominem sanctum, patet ex 1. Cor. 12. *Vnicuique datur manifestatio spiritus ad utilitatem, alij datur per spiritum sermo sapientiae, &c.* & 1. Cor. 14. *Spiritus Prophetarum Prophetis subiecti sunt, ubi spiritum vocat donum prophetandi à Spiritu sancto datum.*

Possent etiam dici, voluisse Dominum significare illis verbis *Accipite Spiritum sanctum, &c.* effectum Sacramentorum præcipuè pendere à virtute Spiritus sancti: proinde necessarium esse, ut saltem assistat Spiritus, & sic accipiatur saltem ut assistens, & operans in Sacramentis, licet non operetur in ipso ministro. Assistit autem Spiritus sanctus Sacramentis suis semper (ut Augustinus rectè docet, libro 3. de Baptismo, cap. 10. etiam si minister sit adulter, vel homicida, quia Sacramentum nunquam est adulterum.

Denique, quia non desunt qui hoc loco per Spiritum sanctum intelligant Spiritum, ut gratiam, & charitatem largitur ac diffundit in cordibus nostris, ut Ambrosius serm. 10. in Psal. 118. & Augustinus in commentario, cap. 20. Ioannis: ideo potest sumus addere, gratiam quidem Spiritus sancti dari per sacramentum Ordinationem cum potestate remittendi peccata; sed non inde colligi posse, eum, qui gratiam non habet, non posse peccata remittere. Non enim gratia illa idem est cum potestate remittendi peccata, neque cum illa ita coniuncta, ut separari nequeat: nam non datur, ut qui eam habet, possit peccata remittere, sed ut non offendat Deum in tam sancto ministerio, si ipse inimicus Dei permanens alios Deo recòciliare præsumat.

TERTIUM argumentum: Sacramenta sunt solius Ecclesie Catholicæ, quam Christus condidit; at hæretici sunt extra Ecclesiam in synagoga Saranæ.

RESPONDEO; Sacramenta semper esse Ecclesie, etiam interdum extra Ecclesiam reperiantur. Quocirca cum veniunt ad Ecclesiam baptizati ab hæreticis, agnoscendū est quod est Ecclesie, id est, Baptisma, & retinendum, corrigendus vero error. Alioqui etiam Evangelium, & alia multa bona, & verba repudianda essent, quæ interdum apud hæreticos inveniuntur.

Possent **VLTIMO** adferri quædam loca Patrum, ut **ATHANASII** serm. contra Arianos, ubi dicit, omnes hæreticos habere

bere inutilem aquam. Item AMBROSII libro de iis, qui mysteriis inicianur, cap. 4. ubi dicit: *Non sanat Baptismus perfidorum.* Et LEONIS epist. 77. ad Nicetam, cap. ult. ubi dicit, nullum hæreticum posse dare per Sacramenta sanctificationē.

RESPONDEO; ATHANASIVS duo dicit, PRIMVM sic ait: *Ariani autem veniunt in periculum, ne amittant integritatem mysterij, loquor autem de Baptismate.* SECUNDO absolute negat Baptismum Arianorum, aut aliorum hæreticorum mundare: *Non enim, inquit, qui simpliciter ait, Domine, is est, qui donat legitimum Baptisma, sed qui nomen exprimit, & fidem rectam habet.* Priori loco agit de ipsa substantia Sacramenti, & idē non dicit, absolute Baptismum Arianorum non esse integrum, sed ait periculum esse, ne aliquando non sit integer, quia nimirum facile erat, ut corrumperent formā, & nomine Patris, & Filij dicerent factorem, & facturam, ut ipse ibidem ait. Posteriori loco non agit de substantia, sed de utilitate Sacramenti: & idē absolute hæreticos, quia carent recta fide, non sanctificare eos, quos baptizant, quod intelligitur de illis, qui eis in hæresi consentiunt. Et eodem modo loquuntur Ambrosius, & Leo, & alij. Vnde nunquam dicunt isti Patres, Baptismum hæreticorum esse iterandum, quod cerre dicerent, si de substantia loquerentur.

CAPVT XXVII.

Requiri intentionem faciendi quod Ecclesia facit.

RESTAT POSTREMA quæstio de caussa ministeriali; Sitne intentio ministri necessaria ad Sacramenti perfectionē. Quatuor erunt partes huius quæstionis. PRIMO, explicanda erit sententia hæreticorum SECUNDO, sententia Catholicorum simul explicanda, & vindicanda à mendacijs aduersariorum. TERTIO, confirmanda veritas, QUARTO, soluendæ obiectiones.

Quantum ad PRIMVM, noua hæresis nostro tempore exorta est, non requiri intentionem in ministro Sacramenti; sed Sacramentum omnino perfici, si res, & verba adsint, etiam si minister ioco, aut irrisoriè, aut fictè, & mendaciter actionem illam peragat. Primus auctor videtur fuisse Lutherus. Sic enim